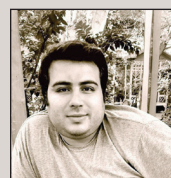

یادداشت

گوهر آزادی

مرامنامه رسانه‌ای توکلی چه بود؟

فصل الله توکلی

فرزند دکتر احمد توکلی

جنبه‌هایی از حیات سیاسی احمد توکلی کمتر دیده شده‌است. او از اوآن دهه ۶۰ یک روزنامه‌نگار بود. در تأسیس روزنامه رسالت که در آن زمان تنها رسانه منتقد دولت میرحسین موسوی بود، نقش اصلی را ایفا می‌کرد. تأسیس روزنامه فردا ۸ ماه بعد از دوم خرداد ۷۶ فصل دوم حیات رسانه‌ای او را رقم زد؛

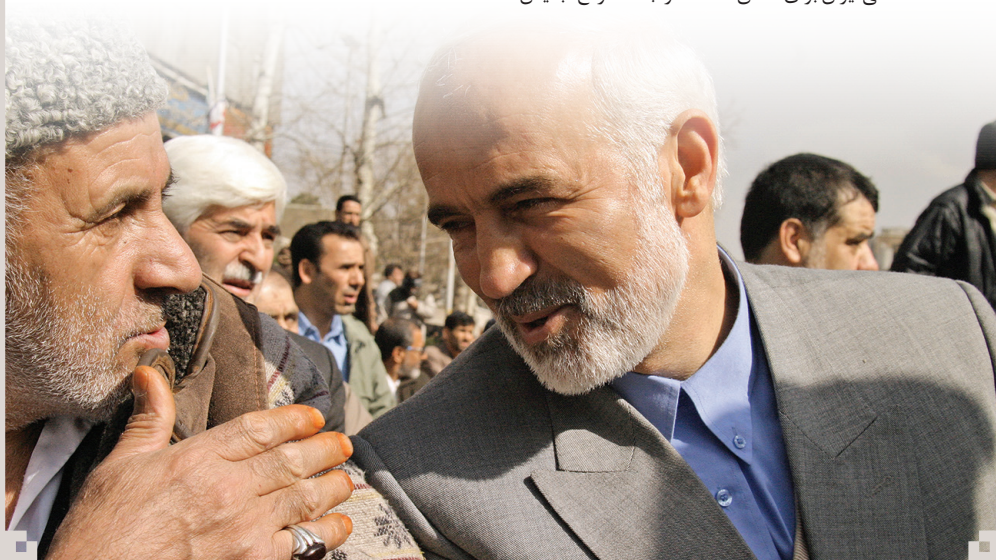
روزنامه‌ای که با این جملات، پیش از انتشار، در تبلیغات بازرگانی تلویزیون ظاهر شد: «دوست من! با من بخوان فردا روز دیگری است: ۲۴ دی ۱۳۷۶»؛ روزنامه‌ای برای نخبگان، بدون آگهی، بدون صفحه ورزشی و حوادث، بدون عکس، تماماً سیاه و سفید، استفاده از کاریکاتور و تصویرسازی به جای عکس، تولیدکننده خبر به جای درج اخبار خبرگزاری‌ها، نخستین روزنامه بلکه رسانه ایرانی بعد از انقلاب که با سخنگوی کاخ سفید مصاحبه اختصاصی کرد، با صفحه روزانه گزیده مطبوعات که گزینشی سنجیده از مواضع «درست» جراید کشور بود، از سلام و عصر ما بگیر تا کیهان و اطلاعات و رسالت. بعداوقتی روزنامه به دلایل مالی تعطیل شد، مطالب منقول از جراید اصلاح‌طلبی مانند سلام و عصر ما بیشتر از جراید اصولگرا بود. برای نخستین بار در رسانه‌های ایران تمام القاب را از اسامی افراد حذف کرد، فی‌المثل مقام معظم رهبری در مقام خبر و تحلیل سیاسی و در روزنامه‌نگاری حرفه‌ای، مقام رهبری بود و به همین منوال سردار سازندگی، اکبر هاشمی رفسنجانی و آیت‌الله جنتی، احمد جنتی. این روزنامه بسیار آوانگارد بود حتی در قطع خاص و صفحه‌آرایی و گرافیک ویژه خود. نکته بسیار مهم کادرسازی قبل از تأسیس روزنامه بود. در دانشگاه‌های تهران از دانشجویانی که مایل به همکاری بودند دعوت عام شد. سپس، کلاس‌های فشرده نگارش و ویرایش، اصول روزنامه‌نگاری، تاریخ معاصر و... برگزار شد؛ دوره‌هایی که استادان بنامی چون مهدی فرقانیان، هادی خانیکی و یونس شکرخواه در آن تدریس کردند، در کنار برخی از روزنامه‌نگاران تجربی چون علیرضا شمیرانی. این دانشجویان پیکره نیروی انسانی روزنامه را تشکیل دادند. بعدها نام بعضی از آنها بیشتر شنیده شد، مثلاً علی میرزاخانی و سیدامیر سیاح. این بعد رسانه‌ای توکلی با تأسیس سایت الف دوباره احیا شد؛ سایتی که این اواخر دیگر در آن مسئولیتی نداشت و به برخی از دوستان وی واگذار شده‌است. از ویژگی‌های برجسته الف این بود که برای نخستین بار یک سبک واقعا تعاملی را با مخاطبان پیش گرفت. ذیل هر مطلب مخاطبان اظهارنظر می‌کردند و با غربالگری حداقلی در حد حذف دشنام‌ها بلافاصله زیر هر مطلب کامنت‌ها ظاهر می‌شدند. بعدها این کامنت‌ها در سال ۹۳ کار دست او دادند و با شکایت مدعی‌العموم احمد توکلی با عناوین مجرمانه‌ای چون تشویش اذهان عمومی و بی‌احترامی به رئیس وقت قوه قضاییه به ۶ ماه حبس محکوم شد که البته تا دو سال تعلیق شد. توکلی نوعی کنشگری سیاسی را در سال‌های اخیر برگزیده بود که رکن اصلی آن رسانه‌است: نامه‌های سرگشاده‌ای و ابزار سیاست‌ورزی او بودند. نخستین سرمقاله روزنامه فردا به قلم او بود و به بیان فلسفی نوعی مرامنامه رسانه‌ای می‌پرداخت. این مرامنامه که راهنمای کنش رسانه‌ای او شد عنوانی فراموش‌ناشدنی‌ای برپیشانی خود داشت: گوهر آزادی!

دیده‌بانی از حقوق مردم

«دیده‌بان شفافیت و عدالت» سازمانی مردم نهاد است که به ابتکار و پیشنهاد احمد توکلی در سال ۱۳۹۴ تأسیس شد. در هیأت مدیره این سازمان نام چهره‌هایی همچون مرتضی نبوی، حسین نجابت، اسماعیل کوثری، الیاس نادران و... دیده می‌شود. ماموریت سازمان مردم‌نهاد دیده‌بان شفافیت و عدالت، یاری رسانی به نظام جمهوری اسلامی ایران برای تحقق عدالت در جامعه، رفع تبعیض

و مقابله با مظاهر فساد و مفسدین در تمام شئون و ابعاد، به‌ویژه مفاسد اقتصادی است. هدف از تشکیل این سازمان مطالبه‌گری و تلاش برای کمک به شفافیت هرچه بیشتر به‌منظور پیشگیری از ایجاد فساد عنوان شده‌است. یکی از مهم‌ترین اهداف این سازمان مردم‌نهاد، تلاش برای رفع زمینه‌های بروز فساد و سوءاستفاده از قدرت و اختیارات، به‌ویژه در سطح مسئولان و نهادهای دولتی است. همچنین به کارگیری روش‌های تحقیقی، پژوهشی و مطالعات میدانی برای شناسایی گلوگاه‌های فساد در اولویت قرار دارد. در اهداف دیگر این سازمان، بر فرهنگسازی و اعتمادسازی در مردم با کمک رسانه‌ها و به‌منظور افزایش مشارکت و همکاری مردم با سازمان عدالت و شفافیت، تأکید شده‌است.

یادداشت

نماد عدالتخواهان انقلابی

دکتر احمد توکلی مردی دغدغه‌مند، پر جنب و جوش، انقلابی و اصولی بود

دکتر احمد توکلی برای من که از سال ۱۳۶۰ او را می‌شناسم همواره مردی بود دغدغه‌مند، پر جنب و جوش، انقلابی و اصولی. او منشأ اقدامات بزرگی بود و گام‌های بلندی در مسیر اهداف انقلاب و آرمان‌ها برداشت. خود را همچنان مدیون او می‌دانم چرا که در سال ۱۳۶۵ با دعوت او کار در روزنامه را آغاز کردم و می‌دانم برای او کار رسانه‌ای از جهت درک صحیح از قدرت رسانه و تأثیر گذاری

بیژن مقدم

سردبیر سایت الف

بر افکار عمومی همیشه موضوعیت داشت. رانندازی روزنامه فردا که متفاوت از دیگران بود و پس از آن سایت خبری-تحلیلی الف مؤید این بیان است. صراحت لهجه و حساسیت او در قبال حقوق مردم ستودنی بود. آزاده بود و اگر اشتباهی از او سر می‌زد آماده عذرخواهی بود. بدیهی است مثل هر انسان دیگری شاید در مواردی هنگام تصمیم و موضع‌گیری اشتباه کرده باشد که حتما در پی اصلاح آن هم برآمده‌است. تا همین اواخر با دغدغه عدالت و مبارزه با فساد می‌نوشت و ذهنی فعال داشت. در مناسبات اجتماعی به‌شدت اهل مشورت بود و احترام به‌نظر جمعی می‌گذاشت. دوستی‌ها را پاس می‌داشت اما نه به قیمت زیر پا گذاشتن حق، به همین دلیل ممکن بود برخی دوستان و همفکرانش از او رنجیده خاطر شوند. احمد توکلی می‌تواند نماد «عدالتخواهان» انقلابی باشد که به‌دلیل پاکی در زیست فردی و اجتماعی ابوذروار بر بی‌عدالتی‌ها می‌شورید و می‌شوراند.